Ч. 227 (10.904). Львів, четвер 14. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Нота до уряду СРСР.

Нота буде вручена завтра. — Польський посол у Москві уступає. — Переговори мін. Залеського з Сідзікавскасом? — Мін. Чехович лишається. — Бнінський не був у Бельведері.

Варшава, 12. жовтня 1926.

Нота варшавського уряду до уряду СРСР у звязку зі справою радянсько-литовського трактату буде вручена завтра в Москві радником польського посольства в Москві Вишинським. Одночасно приїхав до Варшави польський посол при московськім уряді Кентшинський. Він за кілька днів виїде знов до Москви, де буде ждати на згоду уряду СРСР на іменування його наслідника, після чого кине своє дипльоматичне становище.

Рижські часописи повідомляють про конференцію мін. закорд. справ Залеського з литовським пос. у Берліні Сідзікавскасом. Російське „Слово“, що виходить у Ризі, пише, що мін. Залеський предложив Сідзікавскасові утворення у виленській окрузі спільної литовсько-польської адміністрації на протяг пять літ. За той час мали би остаточно рішити справу державної приналежности Вильна, не піддаючи справи під суд Ліги Націй. Сідзікавскас відкинув це предложення. Литовська Тел. Агенція оголошує заперечення, наче би Сідзікавскас конферував з мін. Залеським.

Сьогодня в полудне був мін. скарбу Чехович на замку у президента Мосціцького, який його покликав у справі вияснення щодо ріжних персональних змін у тому міністерстві. Ця візита викликала в політичних кругах заінтересування. У звязку з тим кажуть, що поголоски про недалеке уступлення мін. Чеховича лишені всяких основ. Також не уступає директор Банку Господарства Краєвого Стечковський.

Вістка, що познанського воєводу Бнінського приймав у Бельведері Пілсудський, виявилася неправдивою. Також неправдива вістка про задуманий виїзд прем. Пілсудського на Помор'я.

Приділення рекрутів з 1926 р.

Мін-во військових справ подає до відома:

„Приділення рекрутів з побору 1926 р. буде переведене двічи, а саме: часть буде приділена між 12—14. жовтня 1926 р., а решта, з виїмком причислених до надконтингенту, між 17—19. березня 1927 р. Зачислення до надконтингенту буде переведене в березні 1927 р. Час служби для поодиноких родів зброї поділено так: а) для піхоти, жандармерії, таборів, відділів артилерійської служби, для служби інтендатури і служби здоровля 18 місяців без перерви; б) для артилерії (з виїмком артилерії кінної) 18 місяців, при чому часть рядовиків дістане після 12 місяців служби відпусту на шість місяців, а потім автоматично буде покликана для дослуження недостаючих 6 місяців; в) для кавалерії і кінної артилерії 25 місяців; г) для танків, летництва, баталіонів залізничних саперів, лучби і военної маринарки 24 місяці; д) для корпусу охорони погранича 24 місяці.

Асентерованим рекрутам, що не ставляться у своїх відділах в часі між 12.—14. жовтня, час служби рахується від того дня, в якім вони справді ставляться у відділі. Ті, що спізняться, будуть потягнені до судової відповідальности перед військовими судами на основі 115 ст. закону про загальний обовязок військової служби.

Троцький і тов. перед судом.

Варшава, 12. жовтня 1926.

З Москви повідомляють, що 11. жовтня передпол. почався там процес проти Троцького, Зіновєва і Пятакова перед спеціяльним судом, зложеним із членів центр. коміт. комун. партії, який відбуває засідання під проводом Янса на Кремлі. Опозиційні провідники ставилися перед партійним судом. На засіданні переслухано ряд свідків. Вони зізнавали некорисно для всіх трьох обвинувачених. Центральний комітет, як найвища інстанція в партійних справах, предложить вислід судового слідства партійному конгресові, який ухвалить остаточно рішення. Вчора кружляли у Москві чутки, що також Криленко, найвищий суддя СРСР., станув по боці Троцького, котрого приятелем був від літ.

Новий кабінет Швеглі.

Праґа, 12. жовтня 1926.

Нині покінчилися переговори в справі утворення нового кабінету в Чехословаччині. Бувш. премієр і будучий шеф уряду Швегля предложив през. Масарикові лісту кабінету. 13. жовтня дотеперішні міністри ухвалять свою димісію. Мабуть уже завтра оголосять іменування нового кабінету, а в четвер представиться урядові новий кабінет, у котрім перший раз від часу істнування чехословацької держави засядуть два міністри Німці.

Швегля не кандидує.

Праґа, 12. жовтня 1926.

Бувший премієр Швегля, провідник партії аграріїв, заявив остаточно, що при нових виборах на президента Чехословаччини не поставить своєї кандидатури. Він висловив погляд, що правиця не поставить ніякої демонстраційної кандидатури проти Масарика.

Варшавська преса невдоволена з насл. Зекта.

Варшава, 12. жовтня 1926.

Тутешня преса з нагоди іменування ген. Гає наслідником ген. Зекта пригадує, що ген. Гає в 1919 році як шеф штабу півн. Ґренцшуцу настоював на ваймарський уряд, щоби не згодився на поміщення у версайськім договорі жадання, на основі якого Познанщина і Помор'я мали дістатися Польщі. Ген. Гає намовляв німецький уряд до спротиву супроти Поляків і готов був іти зі своїм Ост-шуцом відібрати Полякам Помор'я і Великопольщу.

Кулідж не хоче переговорювати з СРСР.

Льондон, 12. жовтня 1926.

З кол близьких до Білого Дому повідомляють, що през. Кулідж не хоче зачинати переговорів для визнання СРСР.

Страйк анґл. шахтярів заломлюється.

Льондон, 12. жовтня 1926.

„Таймс“ повідомляють, що всі союзи шахтярів у Мідленді рішили за приміром шахтярів у Лєстері зачати окремі переговори з власниками копалень, навіть тоді, колиб це потягнуло за собою виступлення зі загально-краєвого союза. Також рада союзів у Норттомберленді заявилася, щоби союзам оставити свободу ділання. У Нотінгемі дві третині шахтярів вернули до праці. В Иоркширі ухвалили зачати працю на основі 7 і пів год. дня праці. У Бедлінгтені прийшло до гострих сутичок між страйкарями і тими, що хотіли вертати до праці. Страйкарі уживали навіть вибухових матеріялів. На це робітники, які бажають вернути до праці, відповіли револьверовими стрілами. Без уваги на оборону мусіли перепинити працю.

Змова в Данії.

Берлін, 12. жовтня 1926.

У Копенгазі арештовано двох резервових офіцерів під закидом, що належали до змови, якої цілю було проголошення автономії Шлезвіґа.

І в Кремянці нема місця...

Варшава, 12. жовтня 1926.

Польська Аґ. Тел. комунікує: В кількох варшавських і провінціяльних ґазетах появилися вістки, в яких подавалося, що міністерство освіти нібито задумало поробити зміни на становищі візитатора ліцею в Кремянці і помістити в будинках ліцею український університет. Міністерство освіти стверджує, що всі того роду поголоски є безосновні і незгідні з правдою. Оцінюючи в цілій повноті вагу кремянецького ліцею для польської культури на „кресах“, мін во дбає завсіди сильно про якнайкращий його розвиток.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах виносив рано 9·08, а пополудні піднісся до 9·11. По тому курсі хотіли платити на офіціяльній біржі. Банк Польський платив по 8·95. На приватній біржі канадійський доляр 9·02—9·03, чеські корони 0·26·00—0·26·50, леї 0·04·00—0·04·50, франки французькі 0·25·50—0·26, франки швайцарські 1·72—1·76, фунти стерлінґи 43·00—43·50.

Золото: 20 австр. корон 36·00—36·30, 20 фр. франків 33·50—34·00, 20 нім. марок 42·50—42·80, 10 рублів 45·60—46·00.

Срібло: австр. корона 0·66—0·68, 5 австр. корон 3·60—3·80, австр. фльорен 1·80—1·90, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжжа.

На загал рух слабий. Поза біржою більші обороти в промислових барабольках. Зацікавлення гречкою і ячменем на експорт. Пошукують гороху. Для фасолі з причини високих цін нема попиту. Пшениця краєва двірська 44·25—45·25, пшениця краєва селянська 41·75—42·75, жито галицьке 31·75—32·75, ячмінь галицький броварний 30—31, ячмінь галицький 27·10—28, ячмінь пастевний 25·00—26·00, овес галицький 27·00—28·00, кукурудза румунська 29—30, бараболі промислові 5·50—5·75, фасоля біла 38—40, фасоля кольорова 30—32, фасоля краєва 36—38, горох Вікторія 66—72, горох полевий 40—44, бобик 31—33, вика 34—36, гречка 29·50—30·50, льон 58—62.

Обєднання.

Львів, 13. жовтня 1926.

Минула неділя зазначилася досить помітною подією в українському політичному житті. „Сел. Союз“, єдина політична організація, що після більше або менше глибоких метаморфоз її керманичів, виросла була на зруйнованім ґрунті північно-західних українських земель, перестала істнувати, обєднавшись з молодою галицькою партією „Народня Воля“ в „Українське Селянсько-Робітниче Обєднання“. Це обєднання двох невеличких партій понад вікові вали символічного „сокальського кордону“ відбулося справді дуже скоро і дуже гладко. Правда, проти злуки з „Нар. Волею“ виступив post festum окружний комітет У. С. О. „Сел. Союз“ у Володимирі під проводом пос. Назарука. Заявляючись в принціпі за обєднанням українських соціялістичних угрупувань, але проти злуки з „Нар. Волею“, бо — на думку володимирських сель-союзників —

„таке обєднання, як не викликане життєвою потребою українських селян, приведе селянські організації під диктат міського пролетаріяту і змінюючи чисто селянський характер організації У. С. О. „Селянський Союз“, доведе ці організації до цілковитої ліквідації“.

Володимирський окружн. комітет „Сел. Союзу“ осуджує політику Центр. Комітету „Сел. Союзу“, та цей осуд — правду кажучи — не має ніякого більшого значіння. Фактом є, що за обєднанням з 50-ти делеґатів північно-західних українських земель заявилося 45, а це вповні доказує, що обєднання було на часі.

Поминаємо обставину, чи правильним є обєднання „Сел. Союзу“ якраз з „Нар. Волею“. Не будемо вдаватися в психічно-волевий і реально-позитивний підклад тієї злуки. Нас цікавить у даному моменті сама подія, яку вважаємо явищем корисним, додатнім. І то в першу чергу тому, що є це з одного боку прояснення характеру обох обєднаних організацій, а з другого те обєднання є фактичним усуненням досі неперехідного „сокальського кордону“.

Від першої хвилі нашої спільної веґетації під „опікунчими“ крилами відродженої Польщі, залунали у нас поклики про тісне обєднання двох відломків західної вітки одної нації, що волею історичної долі довгий час істнували в двох відмінних середовищах, в умовах життя двох окремих світів. На жаль, те злиття в одну цілість йшло дуже пиняво і навіть опірно. На перепоні знищення „сокальського кордону“ стояли тзв. незалежні від нас обставини. Загально відомо, що всі польські партії, від найправіших до найлівіших всякими способами намагалися перепинити уніфікацію українського народу під Польщею. Також польська адміністрація робила все можливе, щоби не допустити „галицької зарази“, щоби вдержати „сокальський кордон“. Одначе поруч цих зовнішних перепон істнували, а подекуди й досі істнують перепони внутрішні. Правду кажучи, ми не були дисповані до тісного обєднання. Нас розділювали віки розлуки, дещо відмінний світогляд, інша психіка. І тому поза декламації про потребу обєднання ми з великими труднощами вступали на шлях дійсної, реальної злуки

важують себе на значні кошти, щоб одержати ренту, та врешті переконуються, що заходи були даремні. Можуть хіба потішати себе, що теперішній інвалідський закон є тимчасовий та що він буде змінений живим соймом, якщо сойм буде складатися з кращих представників населення. Всякі розпорядження, що торкаються інвалідів та їх забезпечення, будемо оголошувати в пресі. Давати пояснення окремо кожному інвалідові не можемо, бо це спричинює значні й непотрібні видатки. — *З канцелярії Українського Краєвого Тов-а опіки над інвалідами у Львові.*

— **Чи справді реформа слідства?** Кодифікаційна комісія у Варшаві скінчила проєкт одноцільної карної процедури для всієї держави. Цей проєкт має вводити важні реформи щодо ведення слідства проти арештованих: він дозволяє те, чого до цього часу не вільно було: участь обвинуваченого та його оборонця в збиранні матеріялів підчас слідства. Таким робом саме слідство може легко припинити процес і доказати невинність обвинуваченого. Одночасно новий кодекс накладає обовязок на визваних свідків явитись у суді підчас слідства, без огляду на їх високе становище. Все це дуже гарно. Нас цікавить одно: чи від моменту слідства до судової розправи минатимуть на далі довгі місяці, заки справа прийде на чергу, тому, що судова бюрократія не може дати собі ради з розправами і часто каже невинному відсидіти пів року та рік, на те, щоби його признати невинним?

— **Міжнародний зїзд союзу для культурної співпраці.** Три роки існує цей союз, складений з найвизначніших представників народів на полі науки, літератури, мистецтва, а навіть суспільної діяльности. Як попередніми роками, так і цього року, збереться він на наради від 17. до 20-го ц. м. вибравши Відень на місце зборів. Перші збори були в 1924 під головуванням вченого і політика Пенлеве, другі в 1925 у Мілянї. Цього року проводитиме ними австрійський поет Гуго Гофманстать. Основником цього союзу є князь Роган, видавець „Европи“, журналу присвяченого справам духового зближення народів і спільної культурної праці.

— **Катастрофи.** На побережах Данії та Латвії великі бурі припинили плавбу і спричинили великі шкоди. — Летничий день зорганізований у Варшаві „Лігою Оборони Повєтшней Паньства“ почався зловіщо: літак упав з висоти 500 метрів і два летуни смертельно ранені. Гарно виглядатиме оборона повітря, коли літати треба буде не на пробу, а таки направду! — У Парагваю, в околиці Сан Філіп цикльон знищив силу домів. — В Індії в околиці Карачі, землетрус знищив багато сіл.

— **Львівська буденщина.** Якийсь пан Абрагам Демблінг сильно жонатий добродій і з закарлюченим носом найшов легковірних людей, які хотіли видати за нього замуж свої дочки і давали йому задаток на віно, на те, щоби він мав за що гуляти і мусів щезати. За ці хитрощі стає перед судом. — На Личаківськім цвинтарі струївся на гробі своєї жінки 50-літній каменичний сторож Мікісевич. — 21 злодіїв стає перед львівським карним трибуналом, обвинувачені у масових крадіжах по крамницях, сільських і міських. — Якийсь пан Барабаш, познайомившись з незнайомою, свіжо приїзжою молодою дамою Мостюківною, так нею заопікувався, що приняв її до своєї хати, зворушений її бездомністю. Але дівчина не була зворушена цією філянтропією і крадькома перенеслась на инше місце, захопивши на всілякий випадок його гардеробу, мабуть для нового „опікуна“.— Розсіяний батько Цимбал (номен-омен) пішов на прохід зі своїм 5-літнім синком і згубив його в парку Косцюшка.

— **Дивне свято.** „Слово Польське“ описує свято посвячення касарень для державної поліції в Голгочах, біля Підгаєць. На цю ціль записала гроші місцева дідичка баронова Блажовська; все в порядку. Але довідуємось, що в посвяченні брав участь парох Голгоч о. Ілевич, „який є льояльним громадянином і як бувший москвофіл не солідаризується з переворотовою акцією У. Н. Д. О.“ У „народній забаві“ з цієї нагоди взяло участь буцім-то аж 1000 наших селян. Між Волицею і Голгочами польський ксьондз посвятив по дорозі „krzyż polski, do którego przyznawali się już Rusini“. Варта би поглянути на такий хрест, якого Українці не пізнають, що він польський і який треба щойно перехрещувати на римо-католицьке. І на все це свято в честь поліції з місцевим парохом.

— **Ucrainica.** В „Прагер Прессе“ з 30. м. м. у відділі „Україна“ подано замітки про нові видання Всеукраїнської Академії Наук у Київі, про музей Галагана в селі Сокиринцях (Полтавщина), що представляє сумний образ руїни і знищення та недбальства офіціяльних чинників, а крім того кілька дрібних заміток. — У ч. з 2. ц. м. того самого органу поміщена стаття п. з. „Пласт на Підкарпатській Руси“. — В ч. з 8. ц. м. у відділі „Україна“ подана добра стаття про Юрія Нарбута з приводу отворення посмертної вистави його праць у Київі, де зібрано понад 500 оригінальних творів Нарбута, ок. 200 книжок з його рисунками і деякі річи і предмети, що їх він уживав за життя. З приводу тої вистави видав Український Бібліольогічний Інститут у Київі спеціяльне число „Бібліольогічних Вістей“, присвячене памяти Нарбута.

— **Пожежі.** У Любіні Малім згоріло пять хат і одна стодола. — У Винниках підпалив хату якийсь Шиндла Евгенії Машкевич. — У Ганьчарах згоріли два доми.

— **Вільні посади в судівництві.** Міністерство Справедливости оголошує такі конкурси: на канцелярійних урядовців VIII. ст. в Окружнім суді в Станиславові, в повітових у Монастириськах, Підгайцях, Устриках і Зборові (по однім місці). — У львівськім апеляційнім окрузі посади канцелярійних урядовців X. ст. вільні в таких судах: Львів, Бережани, Коломия, Перемишль, Самбір, Сянік, Станиславів, Золочів, Белз, Біча, Болехів, Борщів, Броди, Бучач, Будзанів, Буськ, Ходорів, Чесанів, Делятин, Добромиль, Дрогобич, Динів, Ягайлонський Городок, Гвоздець, Городенка, Гусятин, Яблонів, Янів, Яворів, Калуш, Копичинці, Косів, Козова, Краковець, Кути, Любачів, Микуличі, Мостиська, Мости Вел., Надвірна, Олесько, Отинія, Печеніжин, Підбуж, Підгайці, Підволочиська, Золотий Потік, Радимно, Рогатин, Рожнятів, Риманів, Судова Вишня, Скалат, Сколе, Сокаль, Солотвина, Старий Самбір, Товмач, Товсте, Теребовля, Турка, Тисьмениця, Угнів, Устрики, Винники, Заболотів, Збараж, Зборів, Жабє, Жовква, Журавно. Посади канцелярійних урядовців IX. ст. вільні в таких містах: Львів (Окр. суд), Перемишль, Самбір, Сянік, Болшівці, Буковськ, Ходорів, Добромиль, Дрогобич, Дубецьк, Яблонів, Кути, Лютовиська, Нове Село, Підкамінь, Підволочиська, Золотий Потік, Риманів, Снятин, Солотвина, Старий Самбір, Товсте, Теребовля. В усіх судах львівської апеляційної округи є вільні місця XI. степеня. Прохання на всі ті посади треба висилати на адресу през. Апеляційного суду у Львові.

— **Звертаємо увагу** на поміщене нині оголошення світової слави фірми Дель-Ка.

— **З кіна.** У кінах „Коперник“ і „Марусенька“ йде нова фільма „Жидівське щастя“ песа в 10 діях повна гумору, з артистами „Габіми“. Крім цього виступ п. Г. Малиновської.

— **„Свобода“** ч. 40 містить: Українське кооперативне свято у Львові. Перед Народнім Зїздом. Шляхом порозуміння. До бою з найбільшим ворогом народу! Польські справи. З організаційного руху. Володимир Гнатюк. Нарешті чистять стайню. Що чувати у світі? Новинки. Так їм треба. Важна справа. На поміч безробітним. Всячина. Господарські вісти. Нові книжки і видання. Дописи з краю.

Охорона могил.

Як инші шанують память тих, що впали в боротьбі?

Недавно їхав я залізницею на посвячення будинку одної народньої установи в місточку Х. В переділі третьої кляси звернув мою увагу добродій середніх літ, який постійно возився з якимись мапами, плянами і табелями. Витягнувши зі своєї подорожньої торби безліч зарисованих і дрібно записаних паперів, він постійно щось обчисляв, підкреслював, порівнював, зазначував. Мимохіть ця праця незнайомого приковувала мою увагу. Хтоб то міг бути? — виринало питання. Інжинір, будівничий?

По якомусь часі і незнайомець запримітив мою цікавість. Між нами завязалася розмова, розуміється, куди хто їде, а далі й чого. Незнайомець дуже слабко говорив „паньствовою“ мовою (по українськи зовсім не розумів). По кількох словах ми перейшли на німецьку мову. Мій співрозмовець був Німцем. Бажаючи заспокоїти свою цікавість, я зважився рубом поставити справу. І я просто запитав, куди він їде та що таке рахує, зазначує і порівнює.

З відповіди і предложених мені мап, плянів і рахунків я довідався дуже цікавих річей. Мій принагідний товариш подорожі є агентом німецького товариства, що піклується могилами впавших на війні, очевидно за велич й експанзію німецького народу. Централя того товариства находиться в Берліні, філії по всіх більших містах Німеччини, а льокальні комітети також за кордоном, де тільки скупчуються Німці. Товариство має 12 (дванацять) міліонів членів, які платять 1 (одну) марку річної вкладки. Розпоряджаючи капіталом 12 міл. нім. марок кожного року, товариство піклується могилами німецьких борців у всій Европі й Азії. Де тільки боролися німецькі армії, де тільки стояли німецькі вояки, де тільки виросла могила німецького борця, там негайно виступає товариство охорони тих могил. З тією метою товариство має докладні мапи й пляни не лише німецьких воєнних цвинтарів, але по можности й менших скупчень німецьких могил у Німеччині, Франції, Бельгії, Італії, Австрії, Югославії, Чехії, Польщі, Мадярщині, Румунії, Литві, Латвії, Україні, Болгарії, Туреччині, взагалі всюди, куди в боєвому поході переходив „озброєний німецький народ“, залишаючи численні могили своїх синів. На кожну державу є призначений один подорожуючий агент, сторож тих могил. Він постійно в дорозі. На основі мап і плянів він контролює стан і цвинтарів і могил, висилає звідомлення про них до централі з внесенням на їх впорядкування, направу чи консервацію.

— Коли ми у Франції — говорив мій розмовець — почали приводити до ладу наші могили, то й Французи, стидаючись нас, взялися до роботи. А в Польщі жах і сором дивитись, як представляється пошанування тих, що впали...

І навіть в дорозі, подорожуючи по чужій країні, цей сторож могил, невмирущої слави німецького народу, не дармував. Він розглядав мапи і пляни, підкреслював, зазначував, порівнював, робив помітки, де і як треба зберегти криваву славу „озброєного народу“.

Соромно мені було слухати тих слів мого розмовця, коли я пригадав собі на нашу нужду, безпомічність, непорадність і байдужість до тих могил, рясно розсіяних на нашій землі. А цеж могили борців. І вони западаються, гинуть, зникають, а разом з ними гине і та наглядна, вічно жива сторінка нашої історії, яка була висловом нашого трагічного, але величнього ходу на висоти найкращих змагань. Байдужі ми, інертні, без ініціятиви, без пошанівку для памяти борців. Не вміємо шанувати минувшини, не зберігаємо її пречистих свідоцтв. А хто не вміє шанувати минувшини, не варт і кращої будучини. Здовж і впоперек нашої землі розсіяні ті могили, свідки недавної минувшини. Ще рік-два і вони потахнуть в лоні землі, а ми будемо садити картопельку і топтати по священних місцях. Чи в нас не моглоб повстати таке товариство що найменше зі стотисячами членів, які вплачувалиб по одному золотому річно вкладки? Ану подумайте, шановні пані і панове!

І. Є.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Середа 13.Х. Бібрка.
Четвер 14.Х. Бібрка.
Пятниця 15.Х. Ходорів.
Субота 16.Х. Ходорів.
Неділя 17.Х. Галич.
Понеділок 18.Х. Станиславів.
Вівторок 19.Х. Станиславів. 719 5-?

Замісць повідомлень про своє вінчання, яке відбулося в Струсові дня 26. вересня ц. р. зложили на „Рідну Школу“ Вп. Семен і Марійка з Вільгоцьких Василаки 5 дол. ам. Жертводавцям щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи“.

Загальні Збори

Кружка УПТ. в Бережанах відбудуться в неділю дня 17. жовтня 1926 о 5. год. пополудні в комнатах Кружка УПТ. Міцкевича 3. зі слідуючим дневним порядком: 1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности: а) секретаря, б) касієра, в) Контрольної Комісії, 4) Уділення абсолюторії уступаючій Старшині, 5) Вибір нової Старшини, 6) Вибір делегатів на Загальний Зїзд Товариства, 7) Внески й запити. Якщо би о 5. год. не явилося приписане число членів, то в 6. год. того самого дня і в тій самій домівці відбудуться Загальні Збори без огляду на число членів. За Старшину: д-р *Володимир Бемко*, голова. *Петро Буда* за секретаря
722 2—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

можливістю для диктаторської партії дозволити в собі фракційність. Це так, прийшлось до слова. Так само неможливістю є гук затопленого дзвону 1876 року".

Так виглядає передювилейна китиця акад. Грушевському від українського комуніста, ленінця найчистішої води. **В. М.**

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Багато галасу знечевя.

Нераз мав я вже неприємности з писання малих фейлєтонів. „Відгуки дня" викликують раз-у-раз відгуки обиджених, — справедливо, чи несправедливо — все одно.

Рідко коли маю намір когось уколоти, а як і вколю, то так, що навіть кров не виступить. Але переважно неприємности стрічають мене не тоді, коли я зачіпаю когось із розмислом, а тоді, коли мені ні в гадці було.

Враження з ярмарку, які я описав недавно — викликали цілу бурю і стягнули на мою необезпечену голову цілу громовицю негодувань, проклонів і т. п. заохоти.

Але ніхто вже здається не був такий злий, як гарбарня шкіри „Хром". Виставляла свої експонати на ярмарку, я біля них проходив, хотів з прихильности про них згадати і написав: „Виробам „Хрому" я не приглядався, бо здирання шкіри не моя спеціяльність"...

Складач пропустив слово „шкіри" і вийшло тільки „здирання".

Ані в думці мені було робити кепську рекляму українській гарбарні, чи шкодити управителеві її. Згадуючи деякі експонати та фірми, згадав я і „Хром", не прочуваючи лиха.

Але, видно, фірма „Хром" хорує на загально-українську недугу: не вміє читати. Мова тут не про малі чи великі букви, не про кирилицю чи латинку, але про зміст і тенденцію.

Мені особисто дуже приємно, що люди з такою уважливістю ставляться до моїх фейлєтонів, але з другої сторони болить мене, що... Европа так далеко на заході.

Маючи прикрі і болючі досвіди, я порішив змінити місце фейлєтонів і спосіб їх писання. Не знаю, чи редакція на те погодиться, але я порішив:

1) Перенести „Відгуки Дня" від рубрику посмертних згадок.

2) Писати тільки поважно, даючи при кожнім речеві: „Слово чести — правда", або „Слово чести — неправда".

„Бігме" не буду писати, бо признаюся, що коли говорю „бігме", то воно неконче правда, але коли „Слово чести", то воно — бігме — правда...

Галактіон Чіпка.

II. Український Ярмарок у Станиславові.

Огляд експонатів.

Другий Український Ярмарок у Станиславові скінчився повним успіхом. Виставці, які брали в нім участь, повні вдоволення, бо не лише мали нагоду дати пізнатися нашій ширшій публиці, але також поробили торговельні трансакції і зібрали поважні замовлення на свої товари. Виставці одноздідно признають, що такого корисного успіху під торговельним оглядом не сподівалися.

Як ми вже писали, в цьогорічнім Ярмарку з причини його пізного проголошення могла взяти участь лише часть нашого промислу, торговлі та рільництва.

Фабрика мила Центросоюзу „Мута" зарепрезентувала свій дійсно добрий виріб, який нічим не уступає чужим виробам. Це перша фабрика нашої споживчої кооперації і доказ її животности та розвою. — Кооперативна фабрика туток і паперців „Будучність" з Тернополя виставила свої першорядні вироби. Скільки то ще чужого товару купує наш курець! Дійсно, дальше інтензивно ведена фабрика так масово потрібного артикулу, як паперці, має перед собою будучність. — Організатор нашої сільсько-господарської молочної продукції „Маслосоюз" зі Стрия дав доказ, як енергійною організаційною працею можна зробити у нас поступи на полі сільсько-господарської продукції. Коли взяти під увагу тяжкі умовини праці „Маслосоюзу" — то дотеперішній його розвій дає повну запоруку, що він небавком стане дійсно поважним економічним чинником на нашій національній території. — „Народна Торговля" — Краєвий Споживчий Союз — виставила свої кольоніяльні товари, яких якість і добірність признають не лише наші відбірці, але й чужі. — Ревізійний Союз українських кооператив показав на діяграмах широкому загалові розвій української кооперації. Видавництва Р. С. були доповненням його організаційної праці. — „Сільський Господар" представив домосний стан і розвій нашої, так поважної передвоєнної установи. — Молода „Спілка українських агрономів", що поставила собі за мету теоретичну і практичну роботу на сільсько-господарській ниві — дала цікаві видавництва й експонати для рільництва. Управа цеї спілки дає повну запоруку її доброго розвою.

Серед сільсько-господарських експонатів загальну увагу звертало на себе "Садівничо-огородниче заведення" А. Терпиляка в Залукві коло Галича. Експонати того заведення дали доказ дійсно модерної городової і садівничої господарки, його насіння, овочі, ярини, щепи могли сміло знайтися на заграничній огородничо-садівничій виставі.

В дуже гарно уладженім кіоску виставила нам загально знана зі своїх виробів фабрика цукорків і чоколяди „Фортуна Нова" у Львові. Перед кількома роками основана маленька фабрика, радше домашній промисл, є нині модерною фабрикою, виінованою в найліпші машини. Ця фабрика доказує, що значить уміле провадження і продукція доброго товару і які перспективи має перед собою у нас промисл.

Фабрика пасти „ЕЛЄҐАНТ" О. Левицької і С-ки у Львові, яка серед своєї бранжі вибилася своїми товарами на перше місце, переконує всіх, що нам справді вже треба забути про чужі вироби.

Фабрика мила „Мідро" в Станиславові дала рівнож дуже гарний товар і заслугує на повну піддержку нашого громадянства.

М. Стефанівський, загально знана у нас шлюсарська робітня, виставила артистичний хрест на церкву. З огляду на недостачу часу не могла ця робітня виставити своїх машин до роблення дахівок, ваг і ин.

Столярська фабрика Сіменовича в Станиславові виставила меблі найсолідніщого викінчення й артистичного смаку.

Дві робітні жіночих одягів і артистичних вишивок та „батіків" стояли біля себе: „Труд" зі Львова і „Романа" зі Станиславова; обі звертали на себе увагу, особливо серед жіноцтва.

Бляхарська робітня і склад посуди С. Снігуровича в Станиславові, першого ініціятора Українського Ярмарку в Станиславові — мала на виставі під кождим оглядом добірний товар.

Нова фабрика скіри „Хром" у Львові викликала теж загальне заінтересування своїми скірами на кожухи. — Те саме можна сказати про фабрику чорнила „Жар", що має товар рівний всім чужим виробам.

Фабрика діточих забавок Антоневича дала дуже помислові деревляні вироби-забавки.

„Пасічництво" зі Львова доставило всі потрібні прилади для наших пасічників.

Т-во „Топас" зі Львова, що має заступництва заграничних фірм, виставило цікаві експонати (електричні лямпки і батерії, радіо, подорожне приладдя, мініятурні грамофони і т. д.). Товариство кладе перші кроки для нашого звязку зі світом. Те, чого ми самі не продукуємо, повинно йти до нас тільки через наші фірми.

Наш килимарський промисл заступало „Гуцульське Мистецтво" з Косова. Його кіоск (ціла кімната) був постійно переповнений відвідувачами, що подивляли високо артистичні килими й гуцульські вишивки. Килим О. Кульчицької з Перемишля з мистецьким виконанням образу Матери Божої був предметом загального подиву.

Зпоміж видавництв книжок на перше місце вибивалася „Червона Калина". Біля її кіоску, прикрашеного портретом полк. Вітовського, було гамно. „Червона Калина" зробила поважні торговельні обороти. Неменші книжкові обороти мали кіоски „Просвіти", Книгарні Шевченка зі Львова і „Народний Базар" та „Бистриця" зі Станиславова. „Новий Час" і „Нова Хата" заступали наші часописи на Ярмарку.

„Церковна Штука" зі Станиславова дала добірні експонати фелонів і інших церковних річей.

Фірма Фельчинський з Калуша була заступлена дуже мельодійним дзвоном, а фірма Бриджинського зі Львова рисунками дзвонів. Фірма „Фарбоаь" зі Станиславова показала нам фарби і хемікалії.

Ткацький промисл репрезентувала акційна спілка „Полотно" зі Львова і ткацькі курси „Рідної Школи" в Борщеві. Торговля леном та коноплями і їх перерібка — це вдячна царина для нашої торговлі і промислу. Ми не в силі вичислити всіх виставців і не наша це ціль. Ми лише хотіли вказати, з яких ріжних областей були заступлені вироби на II. Українськім Ярмарку у Станиславові.

Майбутні українські ярмарки повинні стати дійсним образом нашого економічного стану й наших господарських потреб.

З. П.

*

Замкнення Ярмарку відбулося в четвер, год. 8. вечером. Інж. Дяків, замикаючи його офіціяльно, вказав на поважні обороти й трансакції фірм, заступлених у Станиславові, що є найкращим його успіхом і доказом пекучої потреби українських ярмарків. Після відіграння нац. гимну публика розійшлася додому, а вдоволені виставці стали збиратися до виїзду. Через Ярмарок перейшло понад 8.000 осіб, в тому поважне число чужинців. Таким чином Ярмарок не тільки себе оправдав, але й виявив значні досягнення українських фірм у ріжних ділянках. Найближчий Український Ярмарок під Польщею буде вже певно повним показчиком нашого економічного й культурного дорібку по цім боці пріви.

По широкому світі.

Домагання опозиції в СРСР. Опозиція домагається консолідації рад. держави і звернення пильнішої уваги на питання соц. життя затвердження приватної власности селянства на землю, яку воно правляє, введення законодавства, яке гарантувало би, що не можливий буде поворот буржуазного ряду в СРСР., виконування ... смерти лише на основі судових присудів, устанлення тісних взаємин зі закорд. комуністами, передовсім німецькими й англійськими.

Америка за опорожненням полоси Райну. „Брітіш Юнайтед Прес" подає з Вашінгтону, що американський уряд рішив не робити перепон емісії німецьких залізничих облігацій. В тих умовах не повинно-б ніщо стояти на перешкоді практичному переведенню опорожнення полоси Райну. Одначе передтим хоче вашінгтонське правительство довести до того, щоби Франція ратифікувала договір у справі довгів.

Б. цісарева Зита в Тоскані? Італійські газети довідуються, що б. цісарева Зита переїздить на поселення до Тоскани, де житиме в замку Піяноре. Її брати, князі Сикст, Рене і Франц Ксавер з Бурбонів Парма перебувають уже в Піяноре.

НОВИНКИ.

— **Під увагу інвалідам!** Раз-у-раз зголошуються до нас інваліди б. австрійської армії та просять, щоб допомогти їм добути державну інвалідську ренту. Подаємо інтересованим ще раз до відома: 1) Інваліди, що не зареєструвалися в ПКУ до дня 30. квітня 1922 р., на основі польського закону про інвалідів, потратили інвалідські права на забезпечення державною рентою, й органи влади принципіяльно відкидають нові зголошення інвалідів. 2) Інваліди, які зголосилися по приписаним речинці, але яким тимчасово признано було реєстрацію важною й виплачувано ренту, а потім припинено виплату, — можуть на основі розпорядження міністерства військових справ Деп. VIII. Санїт. Ч. 818/25/T. И III. Суп. Інв. робити заходи в цілі поновного одержання ренти й мають право її одержати. Не знаючи обовязуючих приписів і розпоряджень інваліди часто ю

Перші проломили „сокальський кордон“ комуністи. За ними пішли сель-союзники і народовольці. Правда, й національні політичні угрупування, як УНДО й радикали вспіли обєднатися зі співзвучними елементами на Волині, Холмщині, Підляші й Поліссі. Одначе — не слід скривати дійсности — те обєднання національних елементів досить поверховне й анемічне. Не має воно характеру **масовости**, як у комуністів чи тепер сель-союзників і народовольців. Українські національні партії не пустили глибших корінів на північно-українських землях, а тому й не диво, що поруч українських соціалістичних угрупувань, які мають менше або більше **інтернаціональний** характер, між українським громадянством тих земель гуляють всякі польські політичні угрупування, розсіваючи бацилі деморалізації.

Одначе ідея обєднання, хоч з трудношами і поволі, але всетаки прокладає собі шлях у ширших колах українського громадянства. Недавно відбутий в Рівному освітньо-культурний зїзд виявив, що ми вже зближаємося до кульмінаційної точки наших обєднуючих спроб, що з ділянки слів і покликів переходимо на ділянку діл. Українська інтелігенція й селянство північно-західних українських земель на тому зїзді рішучо стали на шлях тісного обєднання з Галичиною, признаючи „Просвіту“ й УПТ. „Рідна Школа“ спільними установами всього українського народу під Польщею. Тим самим українське громадянство тих земель признало, що осередком життя західної вітки українського народу є Львів, як центром усієї нації є Київ.

Отже формально наступила уніфікація наших змагань на культурно-освітному полі. Тепер черга на повне переведення також уніфікації в політичній ділянці. Українська культурницька інтелігенція і освідомлене нею селянство, що досі здебільшого осторонь держалися від політичного життя, що мовчки приглядалися герцям всяких демагогічних партій і партійок, повинні вийти з дотепершньої резерви і довести до політичної уніфікації з Галичиною. Крайня пора скінчити з „безпартійністю“, яка є запереченням активности. Крайня пора, щоби український національний, демократично-поступовий елемент вступив на шлях соціяльно-політичної кристалізації. Маємо надію, що крок „Сел. Союзу“ буде добрим, додатним прикладом в цьому напрямку.

Зворотна точка.

Перед вступленням Німців до чехословацького уряду.

Поголоски про задуманий фашистівський переворот у Чехословаччині не здійснилися. Недавній нервовий настрій між чехословацькими політиками й широкими кругами населення, що бере таку живу участь в політичному житті держави, уступив і на його місце прийшло зрівноваження і спокійна праця. Ведеться тільки жива дискусія в пресі всіх напрямків, у якій забирають голос головно визначні політики, письменники, артисти, словом — діячі з іменем у чеському народі. Всі вони майже без вийнятку взивають до спокою й видержання біля особи найпопулярнішої людини в країні — президента Масарика. Подібне становище заняли й ріжні корпорації: письменників, артистів-плястиків, легіонерів, соколів.

У політичному житті Чехословаччини прийшла на чергу дня инша справа преважного значіння, а саме справа співучасти Німців у правлінню держави. Ця справа має свою історію, бож одвічальні чехословацької політики працювали здавна в напрямі притягнення Німців до державного співробітництва. Особливо през. Масарик був тим, що енергійно пособляв чесько-німецькому наближенню, бачучи в тому запоруку трівкости й сили своєї улюбленої дитини — молодої чехословацької республики.

Разом з тим увага чехословацької прилюдної опінії занята сильно справою будучого коаліційного уряду, що має складатися з представників несоціялістичних партій і фахівців-урядовців з обох таборів: чехословацького й німецького. Як відомо, до недавна була в Чехословаччині при владі коаліція пятьох, пізніше шістьох чеських політичних партій з нац. соціялістами й соц. демократами включно. Колиж на денний порядок законодатних тіл прийшла справа аграрних мит, між поодинокими правительственними партіями виринули такі ріжниці думок і поглядів на цю преважну з господарського боку справу, що дальше істнування коаліції було неможливе. При голосуванні над цію справою чеська коаліція розбилася, бо німецькі аграрні посли голосували разом з чеськими селянськими партіями — проти бльоку зєдинених соціялістів і комуністів усіх народів Чехословаччини.

Після цього знаменного голосування прийшло до димісії коаліційного уряду і в березні ц. р. прийшов до влади тимчасовий уряд фахівців під проводом прем. Черного. Одначе в політичних колах ще довго панувало переконання, що скорше чи пізніше прийде знов до тісного порозуміння м ж чеськими партіями і тим самим до утворення коаліційного чеського уряду разом з соціялістами — на подобу всіх дотеперішніх. Тому уряд Черного уважали загально переходовим.

Минуло пів року з того часу. Весь той час велися між чеськими політичними групами переговори з метою створити нову урядову коаліцію, одначе без найменшого успіху. Що більше! За той час прийшло до ще більшого наближення на господарській основі між чеськими й німецькими аграрними партіями з одного, і чеськими й німецькими соціялдемократами з другого боку. Відмова чеських соціялістів співпрацювати з „міщанським“ табором тільки пособляла цьому наближенню. Бувшому премієрові Швеглі, представникові чеських аграріїв, не лишалося отже нічого иншого, як старатися притягнути до правительственної коаліції Німців і Словаків. З вісток чеської і німецької преси Чехословаччини виходить, що місія Швеглі повелася і в новому чехословацькому уряді, що має утворитися в найближчих днях, засядуть уперше і представники німецьких аграрних партій.

Цікаво, як оцінюють німецькі **активістичні** партії Чехословаччини (в противенстві до **пасивістів**, що ставляться негативно до участи в кермі державою, як і до самої держави) свою майбутню ролю в уряді, і чого надіються від тої участи для свого народу. Про це читаємо в органі німецьких християнських суспільників „Дайтше Прессе“: „Нема сумніву, що історія судетських Німців у Чехословаччині наближилася в цих днях до **зворотної точки**: нім. христ.-суспільна народня партія, союз селян, нім. партія ремісників і промисловців і мадярська національна партія поможуть створити зі своїми 37 парляментарними представниками більшість. Це для них тепер обовязок послідовної політики. Уважаємо певною річчю німецько-чеську парляментарну більшість. Тому перед кожним Німцем актуальне питання: Вступати до правительства, чи ні? Наша відповідь: **Вступати!** Участь німецьких партій у правительстві означає видимий успіх активістичної політики. Коли якась партія є тільки в більшости, а не є також в уряді, що до того є парляментарним, вона несе таку саму відповідальність, як ті, що засідають в уряді, а зате не має тої самої мірки і тих самих можливостей ділання в кожній области. Справу можна розбирати й нагинати в ту чи иншу сторону, можна мати й ріжні сумніви, одначе кінець-кінців муситься завсіди прийти до висновку: з нашого приступлення до більшости виходить послідовно і самозрозуміло одно, а саме наша участь також у правлінні державою“. Подібно ставить справу також орган найсильнішої активістичної німецької партії, а саме союзу селян, що, заявляючись за вступленням Німців до правительства, обіцяє собі не хвилеві, дрібні користи, а самозрозумілу в нових обставинах зміну системи держави у відношенні до німецького елементу в Чехословаччині.

Приступлення Німців до активного співробітництва з чеською державою є не тільки знаменною подією в цілому політичному житті Чехословаччини, але справді зворотною точкою в житті й діяльности 3 і пів міліонового німецького населення і його представників у чехословацькій республиці.

„Найбільший апостол України“.

Ювилейна китиця“ акад. Грушевському.

В журналі „Україна“ помістив акад. М. Грушевський обширну статтю, в якій згадав на погані памяти російський закон з 1876 р., що забороняв українське друковане слово і тим самим штучно загальмував природний процес розвитку української культури. Обговорюючи наслідки того драконського указу, та аналізуючи погляди тодішнього навіть ліберального відлому російського громадянства на українську культуру, акад. Грушевський написав, що ліберали згідні були

„терпіти і навіть культивувати в інтересах ріжнородности і богатства російської культури українську культуру як провінціялізм. Але майже нікому, або таки й нікому поза свідомою українською інтелігенцією не здавалось можливим, тим менше бажаним, щоби українська культура, слово, творчість стали рівнорядними з великоруськими“.

Далі пише акад. Грушевський про теперішні відносини і твердить, що й тепер багато ревнителів російської культури і російської державности не сприяють українській культурі, та дивляться кривим оком на її розвиток.

„Розуміється — пише акад. Груш. — мало хто говорить про відновлення колишніх заборон, про перечеркнені революцією 20 літ тому обмеження українського слова — про затоплений давін 1876 р. І за старих царських часів не було добрим тоном підтримувати, чи оправдувати ці обмеження. Але закріпити на вічні часи те підрядне становище, на яке звели українську культуру царські заборони... Забезпечити за великоруською культурою абсолютну гегемонію. Дати великоруській мові, літературі, історії і т. д. під ріжними аспектами ролю обовязкових і пануючих предметів у шкільному навчанні. Зіставити місцеві культури „при домашнім ужитку“, а за великоруською культурою — значіння „окна до Европи“... Одночасно використати всі матеріяльні лишки провінцій на розвій всесоюзних, себто великоруських установ. Іх розростом і одночасним обмеженням культурних установ провінціональних звернути всю культурну творчість, поскільки вона підіймається над рівнем масового мінімуму, в течію великоруської культури. Се, як бачимо є ще й тепер цілком конкретним завданням адептів великоруської великодержавности, чи **імперіялізму**, — **їх же імя легіон**...

На ту статтю появилася в харківському „Комуністі“ (з 26. вересня) відповідь Анд. Річицького. Правовірний український комуніст і ленінець — аж зі скіри вискакує — так боронить передвоєнних російських лібералів. А до них належав тоді і Ленін. Вся вага й сила аргументації Річицького заключується в твердженні, що Ленін і більшовики все дивились инакше на ту справу та підтримували українську культуру. Зокремаж Ленін зробив на тому полі так багато, що

„само істнування Леніна і його боротьби знимають з російського народу пляму кривди і гнобительства инших народів, насамперед українського, бо історично Ленін **примирив** (підкр. наше — Ред.) український народ з з російським“.

Верхом розумування Річицького є такий знаменний висказ:

„в числі великих апостолів нової України: Шевченка, Драгоманова, Франка — їх же память нині совершаєм, — ми совершаєм память і **найбільшого апостола нової України, нового людства — Леніна** (підкресл. наші — Ред.).“

„Адже ніхто инший — пише А. Річ. — як Ленін, заплямував як **поновлення** „свідомого“ інтелігента українського Мих. Могилянського за його „підле цькування“ (вислів Леніна) українських націонал-соціялістів за „сепаратизм“!

Тут хотілось би пригадати А. Річицькому цікаву еволюцію поглядів Леніна на укр. їнську справу. Далеко перед великою революцією і ще в 1917 р. за часів Керенського пропагував Ленін і горячо боронив прав України на відокремлення від Росії, але коли влада найшлася в його руках, і коли він почав на спілку з такими Українцями як А. Річицький (певний і вірний наслідник Могилянського) кріваво „самоозначувати“ Україну, то усумнився в слушности своїх попередніх поглядів і на VIII. зїзді Р. К. П. 19. березня 1919 р. позволив собі на таку регабілітацію перед червоними адептами російського імперіялізму:

„Украйна отделена была от Россіи исключительными условиями і національное движение не пустило там корни глубоко. Насколько оно проявилось, немцы вышибли его. Это факт, но факт исключительный. **Там даже з языком так дело обстоит, что неизвестно: массовый ли украинский язык или нет?**“

Очевидно, що по якімсь часі Ленін знов змінив свій погляд на ту справу, але до зміни його не причинилися такі як Річицький, але жива, крівава дійсність на Україні. Бо Річицький нині каже:

„Нам потрібний розвиток **не української культури**, а такий розвиток, що веде до соціялізму. **Нам не потрібна національна культура взагалі**: реакційність того гасла нераз викривав Ленін“. (Стаття в „Комуністі“ з 16. вересня 1926 р.).

Ось бачите, як послугується Леніном: то він оборонець українського сепаратизму, то противник національної культури взагалі. Можна доказувати при допомозі Леніна, що біле є чорним і заразже навпаки.

Та вертаймо до дальших розумувань А. Річ. на тему статті акад. Грушевського. Річицький ніяк не погоджується з дальшими виводами проф. Грушевського і намагається їх ослабити цитатами з тез КП(б)У про українізацію, які, до речі кажучи, такі гнучкі, як уся наука Леніна.

З усієї статті акад. Грушевського визнає Річицький тільки пересторогу акад. Грушевського в тому, що

„всякі такі потяги в бік великоруської державности стихійно мусять викликати **обгострення українського націоналізму, яке непотрібно утрудняtиме всякий раз соціялістичне будівництво України**“.

Признавши в цьому рацію проф. Грушевському, Річицький заразже пише:

„На прикладі Грушевського ми бачимо, які підозріння й недовіря викликають обєктивно русотяпські вихватки з партійних кругів у людей, що, як це видно з цієї таки статті Грушевського, можуть працювати з нами в царині соціялістично-культурного будівництва. Власне кажучи, цією статтею, попри всю її тактовність, попри всю льояльність і близкість висунутих нею позицій до позицій партії, Грушевський **зробив тонко розраховану і глибоко принціпіяльну спробу оформити й опанувати „обгострення“ українського націоналізму**, скерувавши його проти „Москви“, **протиставивши її „керовникі Радянської України“**. (Підкреслення наші. — Ред.)

З цьогож виступу **ще раз можна бачити, як ідеольогічна боротьба проти диктатури пролетаріяту може починатись майже на позиціях компартії, або на позиціях близьких до неї, боротьба шляхом впливу на політику через партійні круги, до яких також може доходити це „обгострення“ українського націоналізму**, а між иншим, що раз ставить нас перед